

Kultuuri valdkonna lähteolukord

Paide linna hallatavad kultuuriasutused on Paide Muusika- ja Teatrimaja, Roosna-Alliku Rahvamaja, Viisu Rahvamaja, Anna Vaba Aja Maja. Järvamaa Keskraamatukogu, mille haruraamatukogud asuvad Roosna-Alliku alevikus, Viisu, Tarbja ja Sargvere külades. Anna külas asub Järvamaa Keskraamatukogu teeninduspunkt. Paides asub SA Ajakeskus Wittenstein, mille struktuuriüksus on Järvamaa Muuseum. Paide linnas ja külades tegutsevad mitmed eraalgatuslikud ja kodanikualgatusel põhinevad kultuurikollektiivid, seltsingud ja mittetulundusühingud Aadressil Tallinna tn 11 tegutseb Wabalinna mäja, kus korraldatakse näitusi, kontserte mõttekodasid, õpitubasid. Samas majas tegutseb ka Säästva Renoveerimise Infokeskus.

Paide Muusika-ja Teatrimaja

Paide Muusika- ja Teatrimaja on Paide linna hallatav asutus, mille põhiülesanneteks on professionaalse kultuuri vahendamine, festivalide, kontsertide, konverentside, näituste ja teiste kultuuriprojektide korraldamine; paikkondliku kultuuri edendamine; huviringide tegevuse korraldamine, Paide linna eripära ja ajaloo propageerimine, kultuurimälu säilitamine (kultuuri teabetuba). Paide Muusika- ja Teatrimajal on linna kultuurielu koordineeriv roll. Traditsioonilistesse ühisüritustesse kaasatakse kõiki linna rahvakultuurikollektiive. Oma põhiülesannete täitmiseks teeb kultuurikeskus koostööd tegutsevate mittetulundusühingute, seltside, sihtasutuste, koolide huviringide, teiste linna allasutustega, maakonna rahva- ja kultuurimajadega. Olulisemad koostööpartnerid Paide Muusika- ja Teatrimajal on muusika- ja balletiteater Estonia, Eesti Kontsert, EMTA lavakunstikool, paljud eesti teatrid ja etendusasutused, Nargenfestival, Pille Lille Muusikute Fond, Eesti Kunstnike Liit, Forum Cinemas AS, Kultuuriministeerium, Rahvakultuuri Arenduskeskus. Aastas külastab kultuurikeskuse üritusi ligikaudu 100 000 külastajat.

Paide Teater

Koostöös EMTA lavakooliga avab 2018. aasta sügisel Paide Muusika- ja Teatrimajas ukсед Paide Teater. Teatri koosseisus on projektijuht, lavastaja, kolm näitlejat ja tehniline töötaja.

Roosna-Alliku Rahvamaja

Elanikke piirkonnas 1062

Roosna- Alliku Rahvamaja valmis 1974. aastal. Rahvamaja pakub vabaaja veetmise võimalusi erinevas vanuses ja huvidega inimestele. Ürituste korraldamiseks kasutab rahvamaja vabaõhulava Roosna- Alliku pargis. Roosna- Alliku Rahvamaja suurt saali kasutab Roosna-Alliku Põhikool kehalise kasvatuse tundide ja spordiringide läbiviimiseks. Kultuuriüritusteks kasutatakse lisaks rahvamaja saalidele Roosna-Alliku mõisasaale (MTÜ Roosna-Alliku Mõis).

Roosna-Alliku Rahvamajas on 2 saali: suur saal 350 istekohta ,suur lava; väike saal 100 kohta. Saale on võimalik välja üürida seminaride ning erinevate koosviibimiste läbiviimiseks. Rahvamajas tegutsevad mitmed rahvakultuuriga seotud taidlusringid: nais- ja memmede rahvatantsuring, lauluansambel, näitering, käsitööring. Samuti jumping, karate ja malering. Roosna-Alliku Rahvamaja taidlusringid on aastaid osalenud maakonna laulu- ja tantsupeol ning rahvatantsupäevadel, võimlemispidudel Tallinnas, Meeste Tantsupidudel Rakveres ja Naiste Tantsupeol Jõgeval jt üritustel.

Roosna-Alliku Rahvamajal on välja kujunenud traditsioonilised üritused, mille korraldamisel tehakse tihedat koostööd valla kultuuriasutuste, lasteaedade ja põhikooliga. Headeks

koostööpartneriteks on külaseltsid MTÜ Allikaveed ja Kaaruka Külaselts, MTÜ Roosna-Alliku Mõis, ning vallas tegutsevad firmad Nõlvak&KO OÜ, Maasturid OÜ, AS Stik ja AS Stik-Elekter.

Roosna-Alliku Rahvamaja juures tegutseb juba üle 30 aasta eakate klubi „Hämarik“ Klubi võtab aktiivselt osa maakonna eakatele mõeldud ettevõtmistest.

Viisu Rahvamaja

Viisu rahvamaja renoveeriti ja avati 12. juunil 2009 aastal.

Rahvamaja pakub külastajatele järgmisi võimalusi. Majas on 80 istekohaga saal kaasaegse valgustuse ja helitehnikaga. Renditakse välja saali, kööki, baari ja teisi ruume, samuti toidunõusid 100 inimesele. Igal reedel pakutakse saunateenust. Teisel korrusel asub 20 istekohaga seminariruum koolituste ja koosviibimiste korraldamiseks. Ringiruumis asuvad arvuti ja lauamängud ja viiakse läbi ringitööd. Viisu Raamatukogu ja postipunkt asub rahvamaja teisel korrusel. Rahvamaja korraldab aasta jooksul erinevaid vabaaja üritusi, kuhu on kaasatud kohalikud naaberkülade elanikud. Igal tööpäeval saab majas mängida koroonat, lauatennist, lauajalgpalli ja piljardit

Anna Vaba Aja Maja

Anna piirkond (Anna, Purdi, Korba, Mustla, Mustla-Nõmme, Nurme, Otiku, Puiatu, Sõmeru külad)

Elanikke kokku 320

Anna piirkonna kultuurielu korraldajaks on Anna Vaba Aja Maja, mis asub Anna külas. Majas asuvad ka raamatukogu teeninduspunkt ja Anna noortetuba. Hoonel on müüri ümbritsetud siseõu, mis on suurepärase koht väliürituste korraldamiseks. Anna piirkonna kultuurielu korraldamine kuulub Anna VAM juhtaja tööülesannete hulka. Kultuurielu Annas on pea olematu, kuigi olemas palgaline kultuuritöötaja ei ole suudetud kohalikes inimestes huvi tekitada. Vajab analüüsi miks on inimeste aktiivsus väike. Regulaarset huvitegevust Anna Vaba Aja Majas ei toimu. Üks kord kuus saavad kokku käsitööhuvilised ja kord aastas pannakse välja käsitöönäitus. Anna kiriku koguduse juures tegutseb koguduse ansambel.

Anna piirkonnas on aktiivselt tegutsema hakanud hiljuti moodustatud Purdi Külaselts, korraldatakse rahvarohkeid ja meeleolukaid pidusid, kontserte, tähistatakse rahvakalendri tähtpäevi, korraldatakse matku ja muid ettevõtmisi. Seltsi heaks koostööpartneriks ja toetajaks on Purdi mõisa omanik. Anna Vaba Aja Majaga sisuline koostöö puudub.

Tarbja piirkond (Tarbja, Eivere, Pikaküla)

Elanikke kokku 387

Tarbja piirkonna kultuuri- ja spordilaste ettevõtmiste korraldamine kuulub Anna Vaba Aja Maja juhataja tööülesannete hulka. Tarbjal tegutseb eakate seltsing Murumunad ja lauluansambel. Tarbja kooli võimlas käivad koos võimlejad ja korvpallimängijad. 2017 aastal on aktiivselt tegutsema hakanud moodustatud Tarbja Külaselts. Projektide toel korraldatakse üritusi küla elanikele, lastele, peredele. Kultuuriüritusteks on võimalik Tarbjal kasutada kooli saali ja võimlat. Seni on koostöö kooliga olnud nõrk. Ka Tarbja piirkonna kultuuri tegevus on nõrk.

Sargvere piirkond (Sargvere, Mäeküla, Nurmsi, Suurpalu, Valgma külad)

Elanikke kokku 456

Sargvere piirkonna kultuurielu korraldajaks on Sargvere Maakultuuri Edendamise Selts (edaspidi MES). Selts tegutseb Sargvere mõisa ruumides. Sargvere mõisa ruumide haldamine on koos eelarveliste vahenditega üle antud Sargvere MES ile.

MTÜ Sargvere Maakultuuri Edendamise Selts (MES) loodi 1997. aastal, tegevliikmeid on 18. Seltsil on kolmeliikmeline juhatus ning igapäevast tegevust korraldab palgaline tegevjuht. Seltsi eesmärgiks on ühendada kultuurilisest tegevusest huvitatud piirkonna inimesi ja luua sobilikke huviringe. Vaba aja sisukaks veetmiseks korraldab selts erinevaid sündmusi, kontserte ja õpitubasid. Mõisas tegutseb mõisakino ja külastajatele korraldatakse mõisa tutvustamiseks giidiga ekskursioone. Seltsi liikmed valutavad südant mõisa tuleviku pärast ja annavad oma parima, et seda hoida toimivana. Mõisa omanik (kuni aastani 2018 Paide vald) ei ole suutnud vastu võtta otsust mõisa tuleviku suhtes ja seetõttu on aasta-aastalt järjest rohkem laguneva mõisa ülal-ja korraspidamine Sargvere MESile ülejõukäiv ülesanne. Viimased restaureerimistööd viidi mõisas läbi 2005. aastal.

Seltsi üheks eesmärgiks ja ülesandeks on ka piirkonna aja- ja kultuurilugu tutvustavate materjalide, legendide, rahvalugude ja esemete kogumine. Kogutud materjalid on eksponeeritud Sargvere mõisaruumides asuvas muuseumis. Muuseum on registreeritud väikemuuseumina Kultuuriministeeriumis 2007.a Neljas ajalootoas tutvustatakse Sargvere mõisa, Sargvere kooli ning kohalike külade ajalugu. Kogutud materjalide põhjal on koostatud ja välja antud kaks trükist: 2006.a. „Muistsete aegade lood Sargverest“ ja 2008.a. „Meie esivanemate lood Sargverest“. Sargvere MES-i all tegutsevad seltsing segarahvatantsurühm "Vallatsi" ja eakate seltsing "Meelespea". Huviringidest tegutseb keraamikaring ja eakate võimlemine.

Mäluasutused

SA Ajakeskus Wittenstein /Järvamaa Muuseum

Järvamaa Muuseum on üks Eesti vanimaid maakonnamuuseume. Järvamaa Muuseumi põhitegevuseks on kohaliku identiteedi säilitamine, ajaloopärandi kogumine, säilitamine ja vahendamine. Näituste, seminaride, ekskursioonide, kultuurisündmuste korraldamine

Baltisakslaste initsiatiivil asutatud Muinasasjade Alalhoidmise Seltsi muuseumi külaliste raamatusse tehti esimene sissekanne 31. juulil 1905. See on praeguse muuseumi ametliku tegevuse algusajaks. Rohkem kui aastasaja jooksul on kogunenud muuseumile väärikas museaalide kogu, kus on üle 90 tuhande säiliku. Nendest osa on jõudnud juba ka digitaalsesse andmekogusse MUIS. Järvamaa Muuseumi püsiekspositsiooni ilmestavad teematoad: muinasajast varajase rauaajani läbi arheoloogiliste leidude koos loodusosaga, 18. sajandi vana apteek, kultuuri- ja hariduselu, mõisatuba, eelmise sajandi alguse majanduselu, sajanditagune käsitöölise tuba, 60-ndate haritlase tuba, fotograafinurk 70-ndate fotodega. Ajutiste näituste ruumis vahetuvad näitused 2-3 kuu tagant. Järvamaa Muuseum pakub erinevaid muuseumitunde ja haridusprogramme. Vahendab giidituure ning ootab kodu-uurijaid ja teisi ajaloo huvilisi tutvuma rikkalike kogudega. Muuseumi juurde on loodud muuseumisõprade selts.

SA Ajakeskuses Wittenstein saavad külastajad ajamasina rolli täitva lifti abil ülevaate Eesti ajaloost, alustades muinasajast, liikudes läbi orduaja, kuningate aja, tsaariaja, Eesti aja, okupatsioonide aja ning lõpetades ajakeskuse kahel kõrgemal korrusel eksponeeritud taasiseseisvumise ning euroajaga. Korraldatakse näitusi, kontserte Ruume saab üürida

koosolekute, seminaride erapidude korraldamiseks. SA Ajakeskus Wittenstein haldab ka maakonna suurimat kontsertide korraldamise paika Paide Vallimäe.

Sargvere mõisa muuseum

Muuseum kogub piirkonna aja- ja kultuuriloolist materjali.

Järvamaa Kultuuri teabetuba Paide Muusika- ja Teatrimajas

Järvamaa kultuuriüritustega seotud materjalide kogu.

Kultuurivaldkonnas tegutsevad MTÜ-d ja külaseltsid

Paide linn:

MTÜ Paide Meeskoor
MTÜ Rahvatantsurühm Riikar
MTÜ rahvatantsurühm Loomisel
MTÜ Paide Huviteater
MTÜ Ingeri Soomlaste Selts,
MTÜ Kriilevälja Küla selts
MTÜ LC Paide Bastion,
MTÜ Paide „Z“ klubi.
MTÜ Ühendus Weissenstein
MTÜ Paide linna Eakate klubi Hämarik

Roosna-Alliku piirkond:

MTÜ Roosna-Alliku mõis
MTÜ Allikaveed
MTÜ Kaaruka külaselts
MTÜ Hämarik (Roosna-Alliku eakad
MTÜ Valasti külaselts
MTÜ Oeti Külaselts
MTÜ Viisu Külaselts

Sargvere piirkond:

MTÜ Sargvere Maakultuuri Edendamise Selts
MTÜ Valgma Külaselts
Anna-Tarbja piirkond
MTÜ Purdi Külaselts
MTÜ Tarbja Külaselts

Traditsioonilised üritused

Paide linn:

Arvamusfestival
Järvamaa laulu-ja tantsupidu
Pärdi Päevad
Omaloominguliste ja isamaaliste laulude konkurss „Südamelaul“;
Jürivägi ja Jürilaat
Paide linna laste laulukonkurss Lauluhäll;

Muuseumiöö
Jaaniohtu
Pere-ja lastepäev „Laps vajab perekonda“;
Eivere klaverifestival
Seppade päev Kaarukal
Kultuurihooaja avalöök ja TRE raadio sünnipäev
Muinastulede öö
Paide linna sünnipäeva kontsert-aktus ja südamekett Keskväljakul
Noorte moeloojate konkurss Moe P.A.R.K;
Eesti Vabariigi aastapäeva kontsert-aktus
Taasiseseisvumispäeva kontsert;
Järva Jõulufolk ja Jõulukroon;
Jõulukontsert „Kingitus linnarahvale“;
Aastalõpuball Paide Muusika –ja Teatrimajas.

Roosna-Alliku piirkond:
laste lauluvõistlus;
Viisu Jüriöö orienteerumine rändkarikale;
emadepäeva tähistamine;
kevadlaat;
jaanipäeva tähistamine;
suvelõpu perepäev;
seppade päev ja sepassellide koolitus (MTÜ Kaaruka Külaselts);
jõulupidu ja -kontsert;
muinastulede öö
lasteaedade laulu- ja tantsupidu (JAP koostööpiirkond)
Rabarberifestival
Koerte näitus
Anna ja Tarbja piirkond
Hingedepäev
1. advent külades -Anna, Tarbja jõulupuudel küünalde süütamine
Aastavahetuse pidu
Vastlapäev
Kikerikii
Jüriöö jook
Käsitöönäitus Annas
Jaanipäev
Mälumäng
Kalmistu püha
Kihelkonnapäev (iga 5 aasta järel)

Sargvere piirkond:
Rahvakalendritähtpäevade tähistamine (Aastavahetusepidu, vastlapäev, Paastumaarjapäev, jaanipäev, mihklipäev, hingedepäev)
Sargvere mõisa talgupäev

Järvamaa Keskraamatukogu

Järvamaa Keskraamatukogu Järvamaa Keskraamatukogu on Paide linna hallatav asutus, mis tegutseb ka maakonnaraamatukoguna, täites Rahvaraamatukogu seadusest tulenevaid lisäülesandeid ja tehes koostööd teiste maakondade raamatukogudega. Järvamaa

Keskraamatukogu asub praegustes ruumides alates 2001. aastast. Keskraamatukogu struktuuriüksused 1. aprillist 2018 on keskraamatukogu osakonnad: komplekteerimis- ja töötlusosakond, teenindusosakond ja lasteosakond ning haruraamatukogud: Roosna-Allikul, Viisus, Sargveres, Tarbjal ja Tarbja väliteeninduspunkt Annas.

Järvamaa Keskraamatukogus ja tema haruraamatukogudes toimub elektrooniline laenutamine. Kasutusel on raamatukoguprogramm RIKS, kuhu on sisestatud 100% olemasolevast raamatufondist. Keskraamatukogus asub ka maakonna RIKS-i server. Välja on ehitatud lokaalne arvutivõrk, milles on 2 serverarvutit.

Raamatukogu tasuta põhiteenused on kohallaenus, kojulaenus, teatmeteenus, muusikakuulamine, lugejakoolitus, avaliku teabe otsing internetist, ID-kaardi kasutamise võimalus, tasuta WiFi 1 ja ürituste korraldamine. Tasulised teenused on paljundus, faksi saatmine, skaneerimine, printimine, raamatukogude vaheline laenus (RVL).

Laenutuste arv näitab languse tendentsi, kuid see tuleneb uudiskirjanduse oluliselt väiksemast eksemplaarsusest, laste vähesest huvist raamatute vastu ja sellest, et praegune laenutuste statistika ei fikseeri perioodika kohallugemist ning muude teavikute kasutamist raamatukoguhoidja vahendusega. Alates 2018 aastast fikseeritakse ka perioodika kohallugemist. Järvamaa Keskraamatukogu IT süsteemi üldine seisukord on rahuldav.

Ülevaate Järvamaa Keskraamatukogu arvnäitajatest seisuga 31.12.2017 annavad järgmised tabelid.

	Fond	Lugejaid	Laenutusi	Külastusi
KRK	92654	2666	52979	36901
Anna	7197	45	712	469
Sargvere	13059	115	4006	1666
Tarbja	10113	105	1581	1668
Roosna-Alliku	13318	341	9418	6414
Viisu	9420	80	1754	3512
Kokku	145761	3352	70450	50630

Tabel nr 4. Järvamaa Keskraamatukogu arvnäitajad 31.12.2017 (allikas: Järvamaa Keskraamatukogu)

	ilu- ja lastekirjandust	võõrkeelset kirjandust kokku	sellest vene keeles
KRK	49861	7080	4325
Anna	4916	35	6
Sargvere	9108	131	123
Tarbja	7571	30	18
Roosna-Alliku	8782	25	3
Viisu	7462	58	57
Kokku	87700	7359	4532

Tabel nr 5. Järvamaa Keskraamatukogu fond seisuga 31.12.2017 (allikas: Järvamaa Keskraamatukogu)

Kasutajakohtade arv:

KRK	83
Anna	6
Sargvere	2
Tarbja	8
Roosna-Alliku	7
Viisu	6
Kokku	112

Tabel nr 6. Kasutajakohtade arv Järvamaa Keskraamatukogus (allikas: Järvamaa Keskraamatukogu)

Kontserdipaigad

Paide Muusika- ja Teatrimaja (2 saali)
Paide Raekoda
Paide Keskväljak
Paide Spordihall
Paide Muusikakooli saal
Wabalinna maja ja hoov
Paide Vallimägi
Pärdi Muusikaaed
Paide Gümnaasiumi sisehoov
Paide Püha Risti kirik
Anna kirik
Roosna-Alliku Rahvamaja (2 saali)
Roosna-Alliku mõis ja park
Viisu Rahvamaja ja park
Sargvere mõisa saal ja mõisapark
Sargvere keskusehoone saal

Kirikud ja kogudused

EELK Paide Püha Risti kirik ja kogudus
EELK Anna kirik ja kogudus
Järvamaa Kristlik Keskus
Eesti Metodisti Kiriku ja kogudus
Jehoova tunnistajate kirik ja kogudus
Paide Baptisti kirik ja kogudus

Reopalu kalmistu

Reopalu kalmistu asutati 1774. aastal. Surnuaeda on mitmeid kordi laiendatud. Kalmistu üldpindala on 22 587 m², millest ehituse all on 278 m². Kalmistut hetkel rohkem ei laiendata, hooldamata hauaplatsse antakse korduskasutusse.

Kalmistule on maetud mitmed Paide linna aja- ja kultuuriloos olulised inimesed, sealhulgas:
August Wilhelm Hupel (1764–1819), baltisaksa vaimulik, literaat ja kodu-uuriija (tema hauakoht on teadmata, kuid talle on püstitatud mälestuskivi);
Carl Hermann Hesse (1802–1896), arst, saksa kirjanik Hermann Hesse vanaisa;
Juhan Leinberg (prohvet Maltsvet; 1812–1885);
Hillar Hanssoo (koolijuht ja maleõpetaja, kelle nime hakkab kandma üks Paide põhi-
koolidest;
Jaan Rõuk (esimene taasiseseisvumisaegne Paide linnapea).